

Nr 29.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott.

Genom en den 30 mars 1951 dagtecknad proposition, nr 180, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 9 § 5 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;
- 3) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); samt
- 4) lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Propositionen har, såvitt angår förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

Det vid propositionen fogade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen om folkpensionering är av följande lydelse.

Förslag

till

**lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431)
om folkpensionering.**

Härigenom förordnas, att 19 § lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Bihang till riksdagens protokoll 1951. 9 saml. 2 avd. Nr 29.

Nuvarande lydelse:

19 §.

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall för varje år pensionsavgift erläggas av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller aderton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiosex år, eller för år, för vilket han icke är i riket mantalsskriven. Pensionsavgift erlägges *ej heller* av person, som *den 1 juli* det år avgiften skall slutligen påföras *åtnjuter folkpension eller* förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den som vid *nämnda* tidpunkt avlidit.

Beloppet av den pensionsavgift, som skall av avgiftspliktig årligen erläggas, utgör en procent av hans enligt förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* för året *taxerade belopp* eller, om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en halv procent av makarnas sammanlagda *taxerade belopp*. För varje avgiftspliktig vare dock *lägsta avgift sex kronor och* högsta avgift 100 kronor.

Pensionsavgift, som — — — hela krontal.

Föreslagen lydelse:

19 §.

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall för varje år pensionsavgift erläggas av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller aderton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiosex år, eller för år, för vilket han icke är i riket mantalsskriven, *ej heller för år, för vilket hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt* *taxerade inkomst icke uppgår till 1 200 kronor eller, om han är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, för år för vilket makarnas taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till 1 200 kronor*. Pensionsavgift erlägges *icke* av person, som *under juni månad* det år avgiften skall slutligen påföras *ägt uppbära folkpension eller den 1 juli samma år* förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den som vid *sistnämnda* tidpunkt avlidit.

Beloppet av den pensionsavgift, som skall av avgiftspliktig årligen erläggas, utgör en procent av hans enligt förordningen om statlig *inkomstskatt* för året *taxerade inkomst* eller, om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en halv procent av makarnas sammanlagda *taxerade inkomster*. För varje avgiftspliktig vare dock högsta avgift 100 kronor.

Pensionsavgift, som — — — hela krontal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om pensionsavgifter, som påföras för år 1952 eller tidigare år.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för ifrågavarande lagförslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Propositionen i sin helhet upptager förslag till vissa författningsändringar i anslutning till den år 1950 beslutade omläggningen av det kommunala ortsavdragssystemet.

Sälunda föreslås att nu gällande skattepliktsgräns vid 600 kronors taxerad inkomst avskaffas samt att minimibeloppet för påföring av beskattningsbar inkomst höjes från 10 till 20 kronor.

Vidare föreslås att skyldigheten att avgiva självdeklaration, som enligt gällande bestämmelser inträder vid en taxerad inkomst av 600 kronor, i stället skall inträda vid en bruttointäkt av 1 200 kronor.

Slutligen föreslås att personer, som icke uppnå minst 1 200 kronors taxerad inkomst, skola vara befriade från erläggande av folkpensionsavgift.

1950 års skattelagssakkunnigas förslag.

1950 års skattelagssakkunniga ha med skrivelse den 18 november 1950 till chefen för finansdepartementet överlämnat promemoria med förslag till vissa författningsändringar i anslutning till den år 1950 beslutade omläggningen av det kommunala ortsavdragssystemet. De sakkunniga ha däri även behandlat frågan om ändring av bestämmelserna för beräkning av avgifterna till den allmänna folkpensioneringen. De sakkunniga ha för sin del förordnat att pensionsavgift alltjämt skulle utgå med en procent av den enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, men att personer, som icke uppnådde 1 200 kronors beräknad taxerad inkomst, befriades från avgiftsskyldighet.

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av kammarrätten, socialstyrelsen, statskontoret, pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län, 1950 års folkpensionsrevision (särskilt yttrande av J. L. Hartmann), Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet och Sveriges folkpensionärers riksförbund.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, har i propositionen anfört bland annat följande: »Gällande bestämmelser om förande av taxeringslängder innebära, att till ledning för påföring av pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering anteckning i inkomstlängden om beräknad taxerad inkomst enligt förordningen om statlig inkomstskatt skall ske för person i avgiftspliktig ålder, även om den beräknade taxerade inkomsten *icke* uppgår till sådant belopp, att någon beskattningsbar inkomst uppkommer. Då det belopp, som vid beräkning av den beskattningsbara inkomsten enligt förordningen om statlig inkomstskatt skall avgå från den taxerade inkomsten, kan för skattskyldig som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret uppgå till 3 000 kronor — eller till 5 000 kronor, om skäl att bevilja avdrag för nedsatt skatteförmåga med högsta tillåtna belopp anses föreligga — har nyss berörda föreskrift inneburit, att enligt statsskatteförordningen beräknad taxerad inkomst införts i inkomstlängderna för ett jämförelsevis stort antal personer, vilka *icke* skolat påföras statlig inkomstskatt. Denna enbart av avgiftsplikten enligt folkpensioneringslagen betingade inkomstberäkning och längdföring har emellertid i realiteten *icke* vållat taxeringsmyndigheterna merarbete av betydelse, då personer av nu ifrågavarande kategori regelmässigt skolat åsättas taxering till kommunal inkomstskatt, varför inkomstberäkning och längdföring av denna anledning i varje fall måst ske. Med hänsyn till de låga belopp, vartill de kommunala ortsavdragen uppgått, har taxering enligt kommunalskattelagen i allmänhet skolat åsättas, så snart skattskyldigs inkomst uppgått till eller blott obetydligt överstigit 600 kronor.

I och med ikraftträdandet av den kommunala ortsavdragsreformen kommer det lägsta kommunala ortsavdraget för fysisk person, som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret, att utgöra 1 180 kronor. Godtages mitt förut framlagda förslag att skatteplikt till kommunal inkomstskatt för fysisk person skall inträda vid en beskattningsbar inkomst av 20 kronor, kommer sådan person, som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret, *icke* under några förhållanden att påföras allmän kommunal skatt, om ej den taxerade inkomsten uppgår till 1 200 kronor. Då de statliga ortsavdragen äro väsentligt högre än de kommunala, ligger den inkomstgräns, under vilken statlig inkomstskatt *icke* ifrågakommer, åtskilligt högre än 1 200 kronor.

Den i kommunala ortsavdragsreformen innefattade höjningen av den lägsta inkomstgräns, vid vilken skyldighet att erlagga direkta skatter kan inträda, har föranlett omprövning av föreskrifterna rörande skyldigheten att avlämna självdeklaration till ledning vid inkomsttaxeringen, och jag har därvid funnit mig böra förorda, att skyldigheten att avlämna själv-

deklaration efter ikraftträdandet av nyssnämnda reform anknutes till uppnåendet av den inkomstnivå, vid vilken skyldighet att erlægga direkta skatter enligt reformen tidigast kan inträda. Jag har sålunda föreslagit, att deklaraionsplikt för fysisk person, som varit bosatt i riket under hela beskattningsåret, skall inträda vid 1 200 kronors inkomst. Därvid har jag utgått från att proceduren med avlämnande av självdeklaration, åsättande av taxering, debitering och uppbörd av skatt samt, i förekommande fall, restföring och indrivning bör av praktiska skäl förekomma endast beträffande sådana personer, som möjligen kunna bliva skyldiga att erlægga direkta skatter. Att föreskriva enahanda procedur beträffande personer med inkomster *under* den gräns, vid vilken skyldighet att erlægga direkta skatter kan inträda, enbart i syfte att erhålla underlag för påföring av pensionsavgifter å så små belopp som elva kronor och därunder, har synt mig föga rationellt. Det ekonomiska utbytet för statsverket av sådana åtgärder kan icke anses stå i rimlig proportion till de uppskattade kostnaderna för dessa åtgärder.

Med den av mig intagna ståndpunkten kommer efter ortsavdragsreformens ikraftträdande underlag att saknas för beräkning av taxerade inkomster under 1 200 kronor och i följd härav måste övervägas, huruvida och i vad mån personer med dessa låga inkomster skola påföras pensionsavgifter. Olika alternativ äro därvid tänkbara. En möjlighet är att bibehålla den nuvarande minimiavgiften sex kronor för alla avgiftspliktiga, som icke uppnå 1 200 kronors beräknad taxerad inkomst. Alternativt kan minimiavgiften — med bibehållande i princip av den allmänna avgiftsplikten — tänkas höjd till något belopp under tolv kronor, förslagsvis tio kronor, vilket i och för sig kunde anses motiverat med hänsyn till inträdda ändringar i prisnivå och inkomstförhållanden. Slutligen föreligger det av de sakkunniga förordade alternativet att slopa avgiftsplikten för personer, som icke uppnått 1 200 kronors enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknad taxerad inkomst.

För sistnämnda alternativ tala onekligen starka praktiska skäl. Det är uppenbart att, om hänsyn tages till kostnaderna för debitering, uppbörd, redovisning och indrivning, kan uttagandet av de småbelopp det här rör sig om icke medföra nämnvärt ekonomiskt utbyte för statsverket. Från de belopp, som verkligen inflyta, böra nämligen vid beräkningen av nettoutbytet dragas de icke oväsentliga kostnader, som de icke erlagda avgifterna draga. Särskilt indrivningsåtgärderna ställa sig utan tvivel dyrbara; därvid bör även beaktas att bestyret med dessa småbelopp kan befaras minska omfattningen av det arbete, som kan nedläggas på andra mera betydelsefulla arbetsuppgifter.

Jag har låtit föranstalta om en sticksprovsundersökning rörande ett par församlingar och kommuner rörande uppbördsresultatet i fråga om pen-

sionsavgifter under 12 kronor. Resultatet redovisas i en promemoria, vilken såsom *bihang* fogats vid statsrådsprotokollet i förevarande ärende. Såsom framgår av promemorian är uppbördsresultatet dåligt i vad gäller minimiavgifterna. Vad angår det sannolika uppbördsresultatet för framtiden bör beaktas, att någon möjlighet att tvångsvis uttaga dessa avgifter i allmänhet icke föreligger med hänsyn till de avgiftspliktigas låga inkomster och därav följande bristande betalningsförmåga. Vidare bör beaktas, att åtskilliga avgiftspliktiga hitintills likväl erlagt sina avgifter i den tron, att rätten till pension och storleken av pensionen skulle påverkas av avgiftsbetalningen. Det kan därför befaras, att uppbördsresultatet kommer att ytterligare avsevärt försämrats, i den mån kännedom om de nu i detta hänseende gällande bestämmelserna mera allmänt vinnes.

Vid bedömandet av frågan om avgiftsplikten bör beaktas, att de avgiftspliktiga av förevarande kategori ha så små inkomster, att någon förmåga att erlægga avgifterna i allmänhet icke kan sägas föreligga. Inkomsterna ligga nämligen under det lägsta kommunala ortsavdraget — vilket i och för sig notoriskt är alltför lågt för att motsvara ett verkligt existensminimum — och avsevärt under de minimibelopp, som uppbörds- och indrivningsmyndigheterna pläga räkna med såsom nödvändiga för bestridande av de skattskyldigas levnadskostnader. De fall där den verkliga betalningsförmågan hos personer med mindre än 1 200 kronors taxerad inkomst är större än som motsvarar de taxerade inkomsterna — vilket huvudsakligen torde gälla i fråga om vissa hemmasöner och hemmadöttrar i jordbruk — torde med förbättringarna inom taxeringsväsendet ha blivit allt färre och numera vara så fåtaliga, att de sakna nämnvärd praktisk betydelse för bedömandet av förevarande spørsmål. I detta sammanhang vill jag framhålla, att om i nästkommande års källskattetabeller en uppräknings sker av de skattemässiga värdena å naturaförmåner, mycket få hemmasöner och hemmadöttrar i jordbruk torde få en taxerad inkomst understigande 1 200 kronor. Att en dylik uppräknings kommer till stånd torde man få räkna med, eftersom de nuvarande värdena gällt oförändrade sedan den 1 januari 1949 och alltså fastställts redan kring mitten av år 1948.

Den i vissa remissyttranden uttalade meningen att ett biträdande av de sakkunnigas förslag skulle innebära ett uppgivande av den ståndpunkt i fråga om socialförsäkringsavgifterna, som Kungl. Maj:t och riksdagen vid tidigare överväganden intagit, kan jag icke dela. Ett bifall till förslaget kan icke anses innebära mera än ett av rent praktiska och ekonomiska synpunkter betingat undantag, som icke rubbar de allmänna principerna för avgifternas uttagande. Jag vill i detta avseende särskilt framhålla, att förslaget tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga de myndigheter, som i sin tjänsteutövning syssla med uppbörd och indrivning och som

sålunda på grund av sin verksamhet äro särskilt skickade att bedöma förslagens innebörd ur praktiska synpunkter.

Jag finner mig alltså böra biträda vad de sakkunniga i förevarande avseende föreslagit.

De förslag om ytterligare ändringar av bestämmelserna om skyldigheten att erlägga pensionsavgift, som i remissyttrandena framförts, torde icke böra upptagas i förevarande sammanhang. Dock torde en av pensionsstyrelsen föreslagen ändring av formell natur i 19 § första stycket andra punkten lagen om folkpensionering nu böra vidtagas. Ändringen innebär, att befrielse för pensionär från avgiftsskyldighet för det år, varunder rätten till pension inträtt, anknytes till den omständigheten, huruvida vederbörande ägt uppbära pension för juni månad ifrågavarande år, icke såsom nu till huruvida vederbörande den 1 juli samma år åtnjuter folkpension. Innebörden av sistnämnda uttryck synes i praxis ha vållat tvekan.»

Utskottet.

Utskottet, som delar departementschefens uppfattning att ett bifall till förslaget om befrielse för personer, vilka icke uppnå minst 1 200 kronors taxerad inkomst, från skyldigheten att erlägga folkpensionsavgift icke kan anses innebära mera än ett av rent praktiska och ekonomiska synpunkter betingat undantag, som icke rubbar de allmänna principerna för uttagande av avgifter till de olika socialförsäkringarna, har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda, av utskottet behandlade lagförslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 180, till den del propositionen behandlats av utskottet, antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Stockholm den 27 april 1951.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Norman, Sten, Wistrand*, Nils Elowsson, Wahlund*, Uhlén och fru Svenson*;

från a n d r a kammaren: fru Johansson i Norrköping, herrar Carlsson i Bakeröd, Jönsson i Lund*, fru Ewerlöf, herrar Wiklund i Stockholm, Andersson i Linköping och fru Sjöstrand.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Wistrand* och fru *Ewerlöf*.
